230 let historie se v Národní galerii Praha potkává s Generací Z a Jiřím Kolářem

Praha, 26. března 2026 – Ve Veletržním paláci se otevírá výstava NGP 230 let, která představí historii instituce a její osobnosti, nabídne sedmdesát děl i historické fotografie. Ve spolupráci NGP a UMPRUM se také zahajuje bienále věnované nejmladší generaci tvůrců. Program doplní menší výstavní projekt připomínající mezinárodní úspěch Jiřího Koláře na bienále v São Paulu v roce 1969. Společným jmenovatelem expozicí je proměna umění i samotné instituce v čase.

230 let Národní galerie Praha: instituce v pohybu

V únoru 2026 uplynulo 230 let od založení Společnosti vlasteneckých přátel umění (SVPU) – soukromého spolku, který si v roce 1796 vytkl za cíl "*znovuvyzdvižení umění a vkusu",* a to založením veřejně přístupné galerie a umělecké školy. Díla získaná právě tímto spolkem dodnes tvoří základ sbírek Národní galerie Praha.

„Jarní Opening ukazuje Národní galerii Praha jako instituci, která se opírá o svou 230letou historii a zároveň stále aktivněji vstupuje do mezinárodního dialogu o umění. Připomínáme klíčové momenty dějin galerie, představujeme nejmladší generaci tvůrců a vracíme se k okamžikům, kdy české umění výrazně rezonovalo ve světě,“ říká Olga Kotková, ředitelka Sbírky starého umění a dočasně pověřená generální ředitelka NGP.

Výstava instalovaná ve 4. patře Veletržního paláce v rámci expozice *1796–1918: Umění dlouhého století*, která svým názvem na dobu založení SVPU odkazuje, nabízí v deseti kapitolách průřez dějinami instituce od roku 1796 do současnosti. “*Obsahuje přibližně 70 exponátů ze všech pěti sbírek NGP od obrazů Norberta Grunda, Josefa Mánesa, Jakuba Schikanedera, přes díla Františka Kupky, Pabla Picassa, Toyen, Mikuláše Medka až po Michaela Rittsteina a Krištofa Kinteru,*” říká kurátorka výstavy a ředitelka Sbírky moderního umění NGP, Veronika Hulíková. Doplňují je archivní fotografie i portréty osobností, které galerii utvářely – od mecenášů a donátorů po správce sbírek.

Výstava *NGP 230 let* připomíná, že dějiny této instituce jsou historií neustálého pohybu. Během své existence opakovaně měnila sídlo – od Šternberského paláce přes Rudolfinum, Městskou knihovnu či zámek Zbraslav až po Veletržní palác. Plány na vlastní reprezentativní budovu se během více než dvou století nikdy nepodařilo uskutečnit. *„Zásadní pro existenci Národní galerie jsou však umělecká díla a společnost, která se s nimi setkává. Od konce 19. století byla galerie výsledkem spojení soukromé iniciativy a státní podpory. Bez mecenášů, sběratelů a darů by nevznikla a nepřežila,”* zdůrazňuje Olga Kotková.

Projekt připomíná také zásadní roli další z předchůdkyň, Moderní galerie, založené roku 1902, i moment roku 1949, kdy byla Národní galerie ustavena zákonem. Nechybějí ani příběhy významných darů – od Josefa Hosera, Leopolda Katze, Josefa Thomayera, Vincence Kramáře až po nečekané dědictví 21. století. Díky nim se do sbírek dostala díla, která by galerie vzhledem k tržním cenám dnes jen obtížně získávala.

Přehlídka je koncipována jako stručná, přehledná „výstava ve výstavě“, přístupná i zahraničním návštěvníkům, kteří se s historií české instituce setkávají poprvé. Tuto prezentaci doplňuje komorní výstava fotografií *Otevřeno 230 let*, která je od začátku února umístěna na lightboxech instalovaných v prostoru Korzo Veletržního paláce.

Bienále UMPRUM: Generace Z

Mezanin Veletržního paláce se proměnil v prostor věnovaný nejmladší generaci tvůrců. Bienále UMPRUM, které se do Národní galerie Praha vrací po více než deseti letech, představuje práce pětadvaceti autorů a autorek napříč ateliéry – od architektury, designu a grafiky po volné umění, animaci či teorii.

„Bienální výstavy mají na UMPRUM dlouholetou tradici. Každou z posledních šesti přehlídek vyznačovala jedinečná kurátorská koncepce reflektující aktuální společenská témata. Cílem těchto výstav je nejen prezentace umělecké činnosti studentek a studentů, ale také představení jejich myšlení a vidění světa," přibližuje rektor UMPRUM prof. Jindřich Vybíral.

Výstava se zaměřuje na tzv. generaci Z – mladé lidi narozené přibližně mezi lety 1994 a 2004, kteří dnes vstupují do profesního i občanského života. Kurátorovaný výběr studentských a absolventských projektů sleduje zkušenost generace vyrůstající ve světě permanentních protikladů. *„Výstava představuje široké spektrum způsobů tvůrčího vyjádření – od módy po animovaný film, od urbanistické studie po videoart. Našli jsme v nich řadu společných aspektů – potřebu péče jako stabilizační strategie, hledání bezpečných prostorů pro lidské i ne-lidské aktéry, rozmývání hranic mezi fyzickým a digitálním,“* nastínila koncepci kurátorka Tereza Vernerová Volná.

Generace Z bývá popisována jako generace žijící ve světě, ve kterém je běžné soužití dříve zdánlivě neslučitelných poloh a pocitů: naděje i úzkosti, autenticity i stylizace, intimity i její veřejné prezentace. V online prostředí se potkávají čerstvé zprávy o globálních krizích s každodenní intimní komunikací kruhu blízkých, pracovními e-maily a víkendovým nakupováním. Protikladné oblasti tak už dnes nelze oddělit, je nutné v nich žít paralelně. To vše má vliv na vnímání vlastní identity mladých umělkyň a umělců, kteří na tento ambivalentní svět reagují svou tvorbou.

Vystavená díla přinášejí různá témata, opakovaně se vrací napětí mezi touhou po viditelnosti a potřebou chránit intimitu, mezi veřejným gestem a obranou soukromí, mezi globálním vědomím krize a konkrétní zkušeností každodennosti. *„Generační spor ve společnosti je jedním z důležitých hybatelů vývoje. Rozdíly mezi generacemi jsou dnes obrovské. Výstavu jsme chtěli udělat i proto, aby lidé, kteří nepatří ke generaci Z, pochopili, co mladí lidé řeší. To, co starší generace někdy považuje za směšné, je často adaptabilní reakce mladých lidí na svět, za který můžeme my – o generaci starší. A je důležité se o tom s nimi bavit,“* říká kurátor výstavy a ředitel Sbírky umění po roce 1945 v NGP Michal Novotný.

Přehlídka představí hlavně diplomové a bakalářské projekty posledních dvou let, často oceněné už i mimo školní prostředí. Součástí bude katalog se třemi eseji věnovanými generační zkušenosti a proměně vztahu k virtualitě. Architekturu výstavy i grafický vizuál připravili absolventi UMPRUM.

Jiří Kolář: X Bienal de São Paulo

Menší výstavní projekt připomene účast Jiřího Koláře na X. bienále v São Paulu v roce 1969, kde získal jednu z hlavních cen. Výstava pomocí archivních fotografií a dobových dokumentů částečně rekonstruuje oceněnou prezentaci a zasazuje ji do širšího politického kontextu doby – období po invazi vojsk Varšavské smlouvy do Československa i vojenské diktatury v Brazílii. Projekt otevírá otázky postavení umělce v politicky vypjatých podmínkách a připomíná významný moment mezinárodního uznání českého umění.

Národní galerie Praha v březnu otevřela další tři menší výstavy, tak zvané grafické kabinety. Ve Schwarzenberském paláci je to *Lilie: květina a symbol*, která se věnuje

historii zobrazování a významu této květiny. V prostoru expozice *1796–1918: Umění dlouhého století* ve 4. patře Veletržního paláce je k vidění výstava A*ntonín Mánes – mezi komponovanou krajinou a skicou*. Ta představí tvorbu této významné osobnosti české krajinářské školy 19. století a průkopníka plenérové malby. Třetí grafický kabinet pod názvem *“Erotika přešla v děs.” Pokušení sv. Antonína jako téma moderního umění* představí příběh tohoto raně křesťanského poustevníka v umění symbolismu, dekadence a expresionismu. Dále ukáže díla Josefa Váchala, Františka Koblihy, Jana Konůpka a dalších v konfrontaci s grafikami starých mistrů.

Přehled otevíraných výstav

NGP 230 let

27. 3. 2026 – 3. 1. 2027

Veletržní palác, 4. patro (v rámci expozice *1796–1918: Umění dlouhého století*)

Kurátorka: Veronika Hulíková

Bienále UMPRUM: Generace Z

27. 3. – 28. 6. 2026, ve spolupráci s UMPRUM

Veletržní palác, mezanin

Kurátoři: Michal Novotný, Tereza Vernerová Volná

Jiří Kolář: X Bienal de São Paulo

27. 3. – 30. 8. 2026

Veletržní palác, 2. patro (ve sbírkové expozici *1939–2021: Konec černobílé doby*)

Kurátor: Rado Ištok

Grafické kabinety:

Lilie: květina a symbol

17.3. – 28. 6. 2026

Schwarzenberský palác

Kurátorka: Alena Volrábová

Antonín Mánes – mezi komponovanou krajinou a skicou

10. 3. – 21. 6. 2026

V expozici *1796–1918: Umění dlouhého století*, 4. p. Veletržního paláce

Kurátorka: Markéta Vondrová

NÁRODNÍ GALERIE PRAHA
NATIONAL GALLERY PRAGUE

“Erotika přešla v děs.” Pokušení sv. Antonína jako téma moderního umění

10. 3. – 21. 6. 2026

V expozici 1*796–1918: Umění dlouhého století*, 4. p. Veletržního paláce

Kurátorka: Petra Kolářová

Kontakt

Jana Holcová
Tisková mluvčí
+420 777 748 089
jana.holcova@ngprague.cz

Otevírací doba

úterý–neděle 10–18 h

Info

info@ngprague.cz

Sledujte nás

Národní galerie Praha

Národní galerie Praha dětem

ngprague #ngprague

Generální partner

Komerční banka

Generální mediální partner

Česká televize

Ve spolupráci s

UMPRUM Vysoká škola uměleckoprůmyslová v Praze